

## **ИКОНОМИЧЕСКА ДЕМОГРАФИЯ**

---

Население, Том 38, Книжка 2, 2020, 221-241

ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online)

<http://nasselenie-review.org>; e-mail: [nasselenie\\_review@abv.bg](mailto:nasselenie_review@abv.bg)

### **СОЦИАЛНИ, ДЕМОГРАФСКИ И ИКОНОМИЧЕСКИ ДИСТАНЦИИ МЕЖДУ СТРАНИТЕ ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ, ДОПРИНАСЯЩИ ЗА РЕГИОНАЛНИ РАЗЛИЧИЯ НА ПАЗАРА НА ТРУД**

**Десислава КОЛЕВА-СТЕФАНОВА**

*Университет за национално и световно стопанство  
Катедра „Човешки ресурси и социална защита“*

БЪЛГАРИЯ, София 1700, Студентски град „Христо Ботев“

[stefanova\\_desi@abv.bg](mailto:stefanova_desi@abv.bg)

***Резюме.** Настоящата статия фокусира вниманието върху демографските, социалните и икономическите фактори, оказващи влияние на пазара на труд на 28-те страни членки на ЕС. Избрани са 21 показателя, въз основа на които изследваните страни са групирани в четири еднородни клъстера и са определени показателите, които допринасят в най-голяма степен за различията на трудовите пазари на изследваните страни за 2018 г. На база направения клъстерен анализ, са очертани изводи и препоръки за пазара на труд на 28-те страни членки на ЕС.*

**Ключови думи:** заетост; образование; социални; демографски; икономически фактори.

**JEL:** I21, I12, J11, J21.

*Статията да се цитира по следния начин:*

**Колева-Стефанова, Д.** (2020). Социални, демографски и икономически дистанции между страните членки на Европейския съюз, допринасящи за регионални различия на пазара на труд. *Население*, Том 38, Кн. 2, 221-241. ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online).

© Д. Колева-Стефанова, 2020

Статията е постъпила през м. май 2020

Приета за публикуване през м. юни 2020

Публикувана онлайн през м. септември 2020

Авторът е прочел и одобрил окончателния вариант на ръкописа.

## ***ECONOMIC DEMOGRAPHY***

---

Nasselenie Review, Volume 38, Number 2, 2020, 221-241  
ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online)  
<http://nasselenie-review.org>; e-mail: [nasselenie\\_review@abv.bg](mailto:nasselenie_review@abv.bg)

### **SOCIAL, DEMOGRAPHIC AND ECONOMIC DISTANCES BETWEEN THE MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION CONTRIBUTING TO REGIONAL DIFFERENCES IN THE LABOUR MARKET**

**Desislava KOLEVA-STEFANOVA**

*University of National and World Economy, Department  
“Human Resources and Social Protection”*

BULGARIA, Sofia 1700, Student Town “Hristo Botev”  
[stefanova\\_desi@abv.bg](mailto:stefanova_desi@abv.bg)

**Abstract:** *This article focuses on the demographic, social and economic factors affecting the labour market of the 28 EU member states. 21 indicators were selected, on the basis of which the countries surveyed were grouped into four homogeneous clusters and identified the indicators that contribute most to the differences in the labour markets of the countries surveyed for 2018. Based on the cluster analysis, conclusions and recommendations for the labour market of the 28 EU member states are outlined.*

**Keywords:** employment; education; social; demographic; economic factors.

**JEL:** I21, I12, J11, J21.

*This article can be cited as follows:*

**Koleva-Stefanova, D.** (2020). Sotsialni, demografski i ikonomicheski distantsii mezhdu stranite chlenki na Evropejskiya sŭyuz, doprinasyashti za regionalni razlichiya na pazara na trud. [Social, Demographic and Economic Distances Between the Member States of the European Union Contributing to Regional Differences in the Labour Market]. *Nasselenie Review*, Volume 38, Number 2, 221-241. ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online). (in Bulgarian)

© D. Koleva-Stefanova, 2020

Submitted – May 2020

Revised – June 2020

Published – September 2020

The author has read and approved the final manuscript.

## УВОД

Глобализацията, динамично променящите се пазарна конюнктура, конкуренцията, инвестициите и дигиталните технологии оказват позитивно въздействие върху икономическия растеж, стандарта на живот, заетостта и доходите на европейските граждани. Същевременно, с положителното влияние на глобализацията, се отчитат и негативи, изразяващи се в неравномерното разпределение на благата сред страните членки на ЕС, което влияе и на пазара на труд. Една от съществените цели на европейската общност е насърчаване на партньорството и единството сред страните членки на ЕС. Взаимодействието, провеждането на интегрирана трудова, социална, икономическа и демографска политика, както и съвместното сътрудничество и солидарност, е пътят към интелигентен и устойчив растеж за всички европейски държави. За постигане на горепосоченото, е необходима балансираност и кохезия по отношение на трудовата, икономическата, демографската и социална политика между държавите членки на Европейския съюз.

**Целта на настоящата разработка е да се докаже, че съществува дистанция на пазара на труд за 2018 г. между 28-те страни членки на ЕС.<sup>1</sup> В голяма степен влияние върху тези различия оказват социалните, демографски и икономически фактори.**

Въз основа на 21 показателя, изследваните страни са групирани в четири еднородни клъстера. Те показват, че по отношение на европейските пазари на труд съществува регионална дистанция. Клъстерният анализ дава възможност да се определят показатели, които допринасят в най-голяма степен за различията на пазара на труд в Европа.

Обединяването в еднородни групи (клъстери) на държавите със сходни показатели, характеризиращи пазара на труд, ще позволи за всеки един клъстер впоследствие да се предложи обща политикана пазара на труда, която да въздейства върху различията на изследваната система. Ефективното влияние върху тези показатели, изисква разработването на активни мерки, които да се прилагат съобразно икономическото, социалното и демографско състояние, характеризиращо пазара на труд на съответните държави.

Постигането на целта предполага решаването на следните задачи:

1. Да се очертае институционалната европейска политикана пазара на труда. Да се определят показатели, характеризиращи пазара на труд на европейските страни;
2. Въз основа на дефинираните показатели, характеризиращи пазара на труд на изследваните европейски държави, да се обособят четири клъстера с единици 28-те европейски страни. Да се разкрият показателите, характеризиращи състоянието на пазара на труд на 28-те ев-

---

<sup>1</sup> Данните в статията се отнасят за периода 2018 г., в който държавите членки на ЕС са били 28, но към настоящия момент техният брой е 27, след оттеглянето на Обединеното кралство от ЕС на 31.01.2020 г.

ропейски страни, които допринасят в най-голяма степен за появата на различия;

3. Изводи и препоръки, очертани въз основа на извършеното изследване на пазара на труд на 28-те страни членки на ЕС.

➤ **Изследвания свързани с европейския пазар на труда, по отношение на формиращите се дистанции и различия между страните членки.**

Пазарът на труда и участниците в него са едни от основните дискуссионни теми на съвременната икономическа теория и практика. Налице са множество изследвания относно същността и влиянието им върху другите обществени системи. В тази връзка през последното десетилетие се наблюдават значими разработки насочени към пазарите на труд на страните членки на ЕС, даващи представа за различията и дистанцията между тях. В настоящата статия в синтезиран вид са посочени някои автори работещи в тази област. IZA research network, изготвя транснационален отчет за несигурните условия на труд на европейските пазари, възложен от Европейския парламент. В проучването се използват многоизмерни методи, включващи показатели характеризиращи различни видове заетост в страните членки на ЕС и въз основа направено сравнение между тях са изведени изводи и препоръки. В изследването са изложени допълнителни качествени аспекти на работа, като например предоставяне на възможности за обучение и кариерно развитие, възнаграждение, стабилност на заетостта, здравословните и безопасни условия на труд и др.<sup>2</sup> Рикардо Ровили и Рандолф Лука Бруно, извършват сравнителен анализ между институциите и политиките на пазара на труда на страните членки на ЕС за периода 2000-2005 г. Те фокусират вниманието си върху показатели характеризиращи активните дейности свързани със стимулиране на заетостта, като установяват съществени различия и дистанция между държавите.<sup>3</sup> В тази насока са и изследванията на Перюджини и Сигнорели, които наблюдават динамиката на младите хора на пазара на труд за голяма част от европейските региони. Чрез пространствени техники и сравнителен анализ те изучават заетостта на младите мъже и жени. Резултатите показват, че голямо значение за пазарите на труд имат институционалните и политически структури в съответната страна.<sup>4</sup> Интерес представлява трудът на Джуодис, който чрез прилагането на гъвкав пространствен модел изследва динамичните взаимозависими

<sup>2</sup> <https://www.iza.org/research/projects/precarious>, Precarious employment in Europe: Patterns, trends and policy strategies, Sponsor: European Parliament, DG IPOL; Brussels, Partners: IDEA Consult, Institute for Employment Studies, Institute for Structural Research, Public Policy and Management Institute (PPMI), University of Amsterdam, Amsterdam Institute for Advanced Labour Studies, 2016

<sup>3</sup> <https://www.iza.org/publications/dp/3502/labor-market-policies-institutions-and-employment-rates-in-the-eu-27>, 2008, IZA DP No. 3502: Labor Market Policies, Institutions and Employment Rates in the EU-27, Riccardo Rovelli, Randolph Luca Bruno, published in: Journal of Common Market Studies, 2010, 48 (3), 661-685

<sup>4</sup> <https://doi.org/10.1007/s10644-009-9082-8>, Perugini, C., Signorelli, M. Youth labour market performance in European regions. Econ Change Restruct 43, 151–185 (2010), 21.07. 2020